

1. Inhoud van het onderwijs

1.1. Gezond en redzaam gedrag

Onderwijs in bevordering van gezond en redzaam gedrag is erop gericht dat de leerlingen kennis, inzicht en vaardigheden verwerven met betrekking tot een gezond en redzaam gedragspatroon dat past bij henzelf en bij de omgeving waarin ze opgroeien.

Leren is bij dit vormingsgebied vooral ervaring – en handelingsgericht. De aangedragen kennis speelt hierbij een ondersteunende rol.

Vaak biedt de dagelijkse schoolpraktijk hiervoor volop oefensituaties.

Het bevorderen van gezond en redzaam gedrag gebeurt iedere dag in alle groepen. De onderwerpen in met name de taalmethode bieden veel aanknopingspunten. Soms is er aparte lestijd noodzakelijk (bijvoorbeeld een klassengesprek over pesten, een rollenspel, of leren oversteken).

Drie onderwerpen die we apart bespreken zijn:

- gedragsregels
- (verkeers)veiligheid
- sociale veiligheid

1.1.1. Gedragsregels

Op school worden regels gehanteerd. Deze regels komen uit de onderwijspraktijk van alledag. De kinderen worden gestimuleerd zich aan de regels te houden, om op deze wijze een ander te leren respecteren en zelf te ervaren gerespecteerd te worden.

1.1.2. Veiligheid

Wij besteden in alle leerjaren aandacht aan verkeersveilig gedrag.

We gebruiken hiervoor de methode *Wijzer door het Verkeer*.

Groep 7 doet zowel theoretisch als praktisch verkeersexamen.

Wanneer het kind niet is geslaagd, krijgt het een herkansing in groep 8.

1.1.3. Sociale veiligheid

Wij willen dat onze school veilig is en dat onze leerlingen zich thuis voelen. Belangrijk daarbij is dat uw kind graag naar onze school gaat. Wij willen onveilig gedrag voorkomen door een actieve, positieve stimulerende van sociaal gedrag. Zo hebben wij gedragsregels opgesteld waar leerlingen, ouders, schoolleiders en leraren het over eens zijn geworden en stemmen we ons onderwijsaanbod af op de wensen en mogelijkheden van individuele leerlingen. Met behulp van het pestprotocol wordt gericht aandacht besteed aan het voorkomen van pestgedrag, maar ook hoe te handelen als een kind gepest wordt. Dit protocol kunt u bij ons opvragen om in te zien.

Wij tolereren geen discriminatie en seksuele intimidatie. Daarnaast hebben wij als openbare basisscholen van de gemeente Aa en Hunze een vertrouwenspersoon en is er een klachtenregeling. Voor zaken die de deskundigheid van de school overstijgen, bijvoorbeeld ernstige gedragsproblemen, criminaliteit, problemen in de gezinssituatie, werken wij o.a. samen met politie, justitie, maatschappelijk werk, St. Welzijn en bureau jeugdzorg.

Het veiligheidsbeleid van onze school is niet alleen bedoeld om leerlingen een veilige plek te bieden. Ook leraren (en ander personeel) hebben vanzelfsprekend recht op een veilige (werk)omgeving. Geweld tegen leraren is ontoelaatbaar.

1.2. Basisontwikkeling

Voor kinderen in de kleuterleeftijd is spelen een van de belangrijkste manieren om zich te ontwikkelen. Spelen is zó belangrijk dat het niet alleen een middel is of een manier van bezig zijn, maar ook een doel. Kunnen en willen spelen is een voorwaarde voor alle ontwikkelingsprocessen. We moeten kinderen helpen spelen en leren spelen.

Basisontwikkeling heeft twee doelen, die onderling verweven zijn, namelijk het bevorderen van brede ontwikkeling en het bevorderen van specifieke kennis en vaardigheden. Ontwikkeling komt tot stand als kinderen activiteiten ondernemen die passen bij hun ontwikkelingsmogelijkheden, hun belangstelling

hebben en leerervaringen teweegbrengen. Spelen, werken met ontwikkelingsmaterialen en kringactiviteiten horen daarbij.

In de kleutergroepen wordt gewerkt aan de hand van thema's. Binnen deze thema's worden telkens wisselende speelleersituaties geboden waardoor de kinderen gestimuleerd worden in hun:

- taalontwikkeling
- motorische en lichamelijke ontwikkeling
- sociaal-emotionele ontwikkeling
- muzikale ontwikkeling
- creatieve ontwikkeling
- zintuiglijke ontwikkeling
- verstandelijke ontwikkeling

In het zogenaamde “beredeneerd aanbod” is en wordt vastgelegd welke activiteiten worden ondernomen om bovenstaande ontwikkeling te stimuleren.

Kleuters zijn de hele dag bezig met het *ontwikkelen van hun taal*. We praten veel met de kinderen over allerlei onderwerpen, zodat ze veel woorden leren en goed leren spreken. Het aanbieden van taal gebeurt ook door verhalen vertellen, voorlezen, poppenkast spelen, versjes aanleren, dramatiseren en dergelijke.

De aandacht voor de *sociaal-emotionele ontwikkeling* is door alle activiteiten heen verweven. Het goed omgaan met elkaar, het samen spelen, het samenwerken en samen delen zijn aspecten van deze ontwikkeling die we de kinderen aanleren.

De *ontwikkeling van de grove motoriek*, het goed en soepel bewegen, komt iedere dag aan bod tijdens de gym- en bewegingslessen en het buiten spelen.

De *ontwikkeling van de fijne motoriek* stimuleren wij door de kinderen te laten tekenen, knippen en plakken, kleien, verven en andere soortgelijke activiteiten te laten doen.

Ter stimulering van de *muzikale ontwikkeling* leren wij kinderen liedjes te zingen en laten we ze instrumenten bespelen, bewegen op en luisteren naar muziek. Hierdoor worden o. a. maat- en ritmegevoel, het muzikaal geheugen en het gehoor ontwikkeld.

De kleuters krijgen veel ruimte om hun *creativiteit te ontwikkelen* door te knutselen met diverse materialen en te tekenen met gebruikmaking van diverse tekentechnieken. Daarnaast zijn we bezig met textiele werkvormen en bieden we diverse technieken aan. Ook in taal-

muziek- en bewegingslessen proberen we hun creativiteit te stimuleren.

Voor de *zintuiglijke ontwikkeling* doen we allerlei spelletjes die het zien, horen, voelen en ruiken alsmede de concentratie bevorderen.

Om de *verstandelijke ontwikkeling* te stimuleren bieden we activiteiten aan als logisch denken, ordenen, begrippen leren, tellen en puzzelen. Dit gebeurt niet alleen in de kring, maar ook tijdens de werkles.

In de ontwikkelingsmaterialen en het aanbod van de leerkracht zit een opbouw ter voorbereiding op het leren lezen, schrijven en rekenen.

De kleuters moeten een aantal basisvaardigheden beheersen voordat zij kunnen beginnen met het lesprogramma van groep 3. In groep 2 werken we structureel aan het voorbereidend lezen, schrijven en rekenen.

1.3. Kennis en vaardigheden

In groep 3 maken de kinderen een begin met aanvankelijk lezen, schrijven en rekenen. Daarvoor hebben we respectievelijk de methoden *Veilig leren lezen (nieuwste versie)*, *Schrijven in de Basisschool en Pluspunt* gekozen. Na het aanvankelijk lezen (het leren van de letters bij de klanken en het koppelen van de letters tot woorden) volgt het technisch lezen. Het gaat hierbij vooral om het automatiseren van het leerproces. Het moet als het ware “vanzelf” gaan.

In de loop van hun basisschoolcarrière krijgen de kinderen te maken met de volgende vakgebieden:

- Taal
- Rekenen
- Wereldoriëntatie
- Engels
- Bewegingsonderwijs
- Godsdienst en humanistische vorming
- Expressie

1.3.1. Taal

De inhoud van het taalonderwijs bestaat uit:

- Taalvaardigheden. Hieronder verstaan we mondelinge taalvaardigheid (gesprekken/interactie, luisteren en spreken) en schriftelijke taalvaardigheid, bestaande uit lezen (technisch lezen, begrijpend lezen en leesbeleving) en schrijven (technisch schrijven, spellen en stellen).
- Taalbeschouwing. Hieronder verstaan we aandacht voor de structuur van de taal (woorden, zinnen, teksten); de betekenis van de woorden, woordgroepen, zinnen, teksten (woordenschat, taal-denkrelaties) en de functie (gebruik in verschillende situaties).

Vanaf groep 4 gebruiken we de nieuwe methode *Taal in Beeld* met daarin een aparte lijn voor (werkwoord) spelling. Het is een methode die een goede basis biedt en diverse mogelijkheden tot differentiatie in zich heeft. Voor begrijpend en studerend lezen hebben we de methode *Tekstverwerken*. Voor voortgezet technisch lezen hebben we de methode *Lees maar door*.

We hebben we het lezen een nieuwe impuls gegeven. Als team hebben we ons verdiept in de achtergronden van het leesproces. In de praktijk hebben we het horizontaal lezen ingevoerd. Elke dag wordt er op een vast moment door alle leerlingen en leerkrachten gelezen. Diverse leesvormen zijn mogelijk: stillezen, duolezen, tutorlezen etc. Deze organisatievorm schept de mogelijkheid kinderen, klassendoorbroken extra te begeleiden.

Taalontwikkeling is natuurlijk ook ingebed in andere vakgebieden. Verder houden de kinderen in de bovenbouw regelmatig een spreekbeurt, schrijven ze teksten en passen ze het geleerde toe in werkstukken.

1.3.2. Rekenen

Het rekenonderwijs is gericht op:

- Begripsverwerving (bijvoorbeeld getalbegrip). Dit is een proces dat geleidelijk verloopt. Ervaringen in situaties met en zonder (concreet) materiaal spelen daarbij een rol. De ervaringen vormen de basis voor schematiseringen en abstracties. Hierbij zijn van belang: een brede inbedding van de begrippen, het gebruik van contexten en het gebruik van wiskundige modellen.

- Leren oplossen van problemen (in een context). Dit gebeurt op verschillende manieren, afhankelijk van de situatie en de aard van het probleem. Sommige problemen kunnen volgens een handelingsvoorschrift worden opgelost. Bij andere problemen is geen kant-en-klare oplossing voorhanden; hiervoor moeten zoekstrategieën worden geleerd.
- Oefenen en leren toepassen van vaardigheden. Dit heeft betrekking op het hoofdrekenen en cijferen, maar omvat ook het lezen van een tabel of een eenvoudige grafiek, het omgaan met een zakrekenmachine en dergelijke.

Voor het rekenen hebben we gekozen voor de realistische methode *Pluspunt*. De methode biedt een zeer stevige basis en komt tegemoet aan zowel rekenzwakke als meer begaafde leerlingen. Differentiatie krijgt op verschillende manieren vorm.

1.3.3. Wereldoriëntatie

Bij wereldoriëntatie oriënteren kinderen zich op de wereld om zich heen:

- dichtbij en veraf
- in heden en verleden
- in relatie tot zichzelf en tot de ander

Wereldoriëntatie is ingebed in alle vakgebieden en wordt waar mogelijk aangeboden in samenhang. Een goed voorbeeld daarvan is het jaarlijkse project.

Verder worden de vakken ook als zodanig aangeboden. De kinderen krijgen in deze lessen het “gereedschap” aangereikt dat ze nodig hebben om zich te oriënteren. Goed en uitdagend onderwijs stimuleert deze oriëntatie.

Voor natuuronderwijs maken we daarbij dankbaar gebruik van het begeleidingsaanbod van de schoolbioloog.

In de groepen 1 tot en met 4 wordt voornamelijk thematisch gewerkt. Veel van wat de kinderen aandragen wordt hierin verwerkt.

Voor de vakken aardrijkskunde, geschiedenis en natuuronderwijs hebben we vanaf groep 5 methoden gevonden die ons daarbij goed ondersteunen. Het zijn methoden die een goede basis geven en mogelijkheden bieden tot differentiatie en zelfstandig werken:

- voor aardrijkskunde: *Hier en daar (nieuwe versie)*
- voor geschiedenis: *Speurtocht*
- voor natuuronderwijs: *Leefwereld*

Voor informatieverwerking maken we ook dankbaar gebruik van ons documentatiecentrum en het internet, dat via het schoolnetwerk in elke klas te raadplegen is.

Deze informatie is ook te gebruiken voor een spreekbeurt of een werkstuk. In de bovenbouw wordt hier systematisch aandacht aan besteed.

1.3.4. Engels

Het aanbieden van Engels op de basisschool heeft enerzijds tot doel de kinderen al vroeg vertrouwd te maken met een vreemde taal. Anderzijds wordt hiermee aandacht besteed aan de functie van het Engels als belangrijkste internationale taal. Leerlingen leren het Engels te herkennen als bron van leenwoorden in het Nederlands. Zo leggen we de basis voor het spreken en lezen in het Engels in alledaagse situaties.

In de groepen 7 en 8 krijgen de kinderen Engels met behulp van de nieuwe versie van de methode *Real English*. Deze methode schenkt met name aandacht aan de mondelinge taalvaardigheid en de leesvaardigheid.

1.3.5. Bewegingsonderwijs

In het basisonderwijs gaat het in de eerste plaats om het bijbrengen van een breed scala aan bewegingsvaardigheden. Hierbij besteden we tevens veel aandacht aan vaardigheden en kennis die nodig zijn om samen verantwoord en rekening houdend met elkaar te kunnen bewegen.

Voor kleuters hebben we een inpandig speellokaal. De overige groepen gymmen in de sporthal vlakbij de school. De leerkrachten van de groepen 1 en 2 geven zelf spellessen en gymnastiek. Vanaf groep 3 verzorgt een vakleerkracht een van de twee gymlessen. De andere wordt gegeven door de eigen leerkracht.

1.3.6. Godsdienst en HVO

In de groepen 7 en 8 kunnen de ouders samen met hun kind een keuze maken voor godsdienstlessen of humanistisch vormingsonderwijs.

Beide lessen worden door externe leerkrachten gegeven. Als ouders bezwaar hebben tegen deze lessen, is een alternatief programma mogelijk.

1.3.7. Kunstzinnige vorming

Bij het onderwijs in tekenen en handvaardigheid maken kinderen kennis met verschillende mogelijkheden om zich in beelden uit te drukken. Daarnaast leren ze beeldende uitingen van anderen begrijpen. De kinderen leren hun ideeën, gevoelens, waarnemingen en ervaringen op een persoonlijke wijze vorm te geven in beeldende werkstukken. Diverse technieken van handvaardigheid, tekenen en textiele werkvormen komen aan bod.

We werken met methode *Uit de Kunst*.

Muziek op de basisschool is erop gericht de leerlingen hun aanwezige muzikale mogelijkheden te laten ontdekken en verder te ontwikkelen door het voldoende verwerven van kennis, inzicht en vaardigheden.

De methode *Muziek moet je doen* vormt het uitgangspunten voor de groepen 1 tot en met 8. Daarnaast heeft elke groep de liedbundel *Eigenwijs*.

Ook maken wij bij kunstzinnige vorming dankbaar gebruik van het begeleidingsaanbod van het *Kunstmenu*.

Verder gaan we naar *concerten*; hebben we elke maand een *maandsluiting*; hebben we een *talentfestival* en sluit groep 8 de schoolcarrière af met een *afscheidsmusical*.

1.3.8. Duurzaam leren

Duurzaam Leren is een project dat op de gemeenschappelijke agenda staat van onze gemeente met als doel: het verbeteren van de leefbaarheid en sociale cohesie in het gebied. Er wordt naar gestreefd om de verschillende projecten en trajecten met elkaar te verbinden, waardoor de effectiviteit vergroot wordt.

Voor het onderwijs betekent Duurzaam Leren een project met als doel betere schoolresultaten. Bij duurzaamheid gaat het om interesse, betrokkenheid, eigenaarschap, doorzettingsvermogen en plezier, zodat het leren doorgaat na de schoolse periode. Diep en duurzaam leren verhoogt de kans dat het geleerde opgeslagen wordt in het lange termijngeheugen.

Onze ambitie is om veranderingen en verbeteringen in het onderwijs op de scholen zodanig vorm te hebben gegeven dat er sprake is van duurzame verbeteringen. Deze duurzame verbeteringen zijn terug te zien in de structurele verhoging van de leerresultaten op het gebied waar de school de focus op heeft gezet. Elke school zal hierin eigen keuzes maken en een eigen plan op maat maken. Op onze school hebben we gekozen voor “Activerend leren” met het accent op taal. Het doel is het veranderen van de cultuur van scholen en organisaties rondom de school in een professionele leergemeenschap waar continu en planmatig gewerkt wordt aan de verbetering van het onderwijs en verhogen van resultaten op basis van data.

1.3.9. Actief Burgerschap en Integratie

De ontwikkelingen in de maatschappij (zoals toenemende individualisering en een pluriformer wordende samenleving) wordt van ons als school gevraagd om actief burgerschap en sociale integratie te bevorderen. Daarnaast maakt de school het mogelijk dat elke leerling kennis heeft van verschillende achtergronden en culturen van leeftijdsgenoten.

Kennismaking met die leeftijdsgenoten is daarbij een eerste stap. Burgerschapsvorming zien wij niet als een apart vak, maar als een vanzelfsprekend onderdeel in het onderwijs. Het beste resultaat wordt bereikt als we het burgerschap verweven met het handelen van zowel de leerlingen als de leerkrachten.